

Στα όρια της επιστήμης: η βιοποικιλότητα και η εξέλιξη της ηθικής

Σπύρος Σφενδουράκης
Αναπληρωτής Καθηγητής Οικολογίας και Βιοποικιλότητας, Τμήμα Βιολογικών Επιστημών,
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ο άνθρωπος καταστρέφει το περιβάλλον. Η φύση εκδικείται. Πρέπει να φροντίζουμε το περιβάλλον. Είναι κακό να χάνονται σπάνια είδη. Η απώλεια της βιοποικιλότητας θα επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στον άνθρωπο. Κάθε ζωντανός οργανισμός έχει δικαίωμα στην ύπαρξη. Προφανείς προτάσεις. Σωστά;

Η απώλεια της βιοποικιλότητας εξαιτίας του ανθρώπου έχει πλέον γίνει κεντρικό περιβαλλοντικό πρόβλημα, ίσως ο κυρίαρχος οικολογικός «μύθος», παίρνοντας τη θέση της «περιβαλλοντικής καταστροφής», της διατάραξης της «ισορροπίας της φύσης», ακόμα και αυτής της «μόλυνσης» (sic) του περιβάλλοντος.

Η επικράτηση μιας τέτοιας «αφήγησης» για τη σχέση ανθρώπου-φύσης χρειάζεται τη διαρκή τροφοδότηση από επιστημονικά ή επιστημονικοφανή επιχειρήματα, τη διαρκή διαβεβαίωση από επιφανείς επιστημονικούς φορείς για την αξία της βιοποικιλότητας και για τις επιπτώσεις από την απώλειά της, καθώς και τη διαρκή μάχη χαρακωμάτων μεταξύ του *Homo economicus* και του *Homo ecologicus*, με τα δύο «είδη» να χρησιμοποιούν κατά καιρούς τεχνικές πολέμου «εκ των έσω», επιστρατεύοντας οι μεν «οικολογικά» και οι δε «οικονομικά» επιχειρήματα υπέρ του ιερού σκοπού τους. Ο άμαχος πληθυσμός *Homo survivus* παρακολουθεί και ενίοτε παίζει διπλό παιχνίδι. Ο *Homo sapiens* προσπαθεί να βρει τα λόγια αλλά και να προλάβει να τα αρθρώσει.

Οι επιστήμονες οικολόγοι, βιολόγοι και λοιποί συναφείς, γράφουμε και μιλάμε λες και πριν από λίγα χρόνια υπογράψαμε κάποια συμφωνία για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Επειδή, όμως, σε κάθε περίπτωση πρέπει να προσέχουμε πού βάζουμε την υπογραφή μας, είναι αναγκαίο πότε-πότε να κοντοστεκόμαστε και να αναρωτιόμαστε για τα όσα κάνουμε και λέμε. Πόσο γερά επιστημονικά θεμέλια έχουν τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούμε; Ποια η επιστημονική θεμελίωση των προβλέψεων που κάνουμε; Γιατί, τελικά, λέμε αυτά που λέμε; Πρόκειται για επιστημονικό ή για πολιτικό πρόγραμμα; Τι σχέση έχει η εξέλιξή μας με όλα αυτά; Ποιος ο ρόλος της ηθικής;

Ας τα συζητήσουμε για λίγη ώρα, λοιπόν.